

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

In Pentecostes solennitate,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

quit. Hæc sunt, quæ hic habere debetis, cuiusmodi & ipse pro vobis habuit. Nec est, inquit discipulus maior magistro suo nec seruus melior Domino suo. At verò cum vita præfens finita fuerit, discernet mirabiliter inter vos qui hic vixistis in luctu, & inter eos qui hic vixerunt iuxta desideria sua, Dominus noster Iesus Christus. Qui vtinam det nobis Spiritum suum, quo doceamur & inducamur in omnem veritatem: ipso nos consolante, qui cum Filio & cum Patre vnus Deus benedictus in secula, Amen.

IN SANCTISSIMA SOLENNITATE PENTECOSTES Lectio loco Epistolæ. Actorum II.

DUM complerentur dies Pentecostes, erant omnes discipuli pariter in eodem loco. Et factus est repente de caelo sonus, tanquam aduenientis spiritus vehementis, & repleuit totam domum, ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispersa lingua, tanquam ignis, sedens super singulos eorum. Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, & coeperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Erant autem in Hierusalem habitantes Iudei, viri religiosi ex omni natione, quæ sub caelo est. Facta autem hac voce conuenit multitudo, & mente confusa est, quoniam audiebat vnusquisque lingua sua illos loquentes. Scrupabant autem omnes & mirabantur, adinuicem dicentes: Nonne ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilæi sunt? Et quomodo nos audiuimus vnusquisque linguam nostram, in qua nati sumus? Parthi & Medi, & Elamici, & qui habitant Mesopotamiam, Iudeam, & Cappadociam, Pontum, & Asiam, Phrygiam, & Pamphyliam, Egyptum & partes Lybiae, quæ est circa Cyrenen, & aduene Romani: Iudei quoque & Proseliti, Cretes, & Arabes, audiuimus eos loquentes nostris linguis magnalia Dei,

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

IN veteri lege olim solennitas Pentecostes quinquagesimo die post Pascha seruabatur, hoc est, post Phasæ immolatum, modo, & more Iudeorum. Illi enim Pascha seu Phasæ comedebant quinta feria ad vespèram, & inde quinquagesimo die, qui itè ad feriã quintam cadebat, seruabant Pentecosten septem diebus, quo legis diuinæ datione susceptionemq; rememorabant. Tunc enim à Domino Moses Dei digito conscriptã accepit legem in tabulis lapideis. Nos verò Christiani, qui propter Dominicam resurrectionem Pascha in Dominica seruamus, quinquagesimo post hunc die seruamus quoq; Pentecosten missionem Spiritus sancti recolectes, quem Apostoli hoc die & alij multi credentium receperunt, qui legem gratiæ Euangelicæ ac charitatis electis suis scribit in tabulis cordis carnalibus. Itaque dum complerentur, hoc est dum agerentur dies Pentecostes, seu cum adhuc durarent, erant omnes discipuli in eodem loco. A die nanque Dominicæ ascensionis in cælum, residebant Apostoli discipuli quæ in loco illo simul, vbi cenam Dominicam fecerant, vbique Christus à mortuis resurgens apparuerat.

GGG

Exod. 17. 23.
Deuter. 6.
Leuit. 1.
Numer. 9.

Pentecoste
qualis in lege
solennitas.

Exod. 31.

10an. 20.
Luca. 24.

Math. 7.
Luc. 23.

Apost. 1.

Math. 3.

Marc. 1.

Luc. 23.

Ioan. 1.

Spiritus san-

ctus cur ap-

paruerit A-

postolis in

linguis igne-

is & alijs

signis.

Ester. 3.

2. Para. 10.

3. Esdr. 1.

Idiomate

quoniam A-

postoli lo-

quebantur.

ruerat, ostendens eis manus & latus. Præceperat enim illis Dominus ascen-
surus in cælum, ut sederent in ciuitate expectantes quousque virtute induerentur ex alto. Erant quoque femina inter eos Deo deuota, quæ Christum olim secuta fuerant prædicantem, inter quas beatissima virgo Maria Iesu mater, ut sol splendens inter astra, rutilabat. Illis itaque in oratione sedentibus seu quiescentibus, factus est subito sonus quidam de cælo, tãquam aduenientis spiritus vehementis, hoc est, non aliter quàm si ventus audiretur impetuofus cum grandi tonitru & vehemens, & repleuit sonus ille totam domum, vbi Apostoli residebant. Apostolis autem & his qui simul aderant, qui simul centum & viginti ferè numero erant, apparuerunt lingue igneæ multifariam diuisæ, sedique spiritus ille sanctus ac vehemens, qui in his exterioribus signis in discipulos missus ac inuisibilis aduenerat, supra singulos eorum: significans per externam apparitionem & quietem, quam suauiter cordibus eorum illapsus insideret, quemadmodum olim in Christum in specie columbæ descendit, sedique super eum. Neque enim erant hæc signa externa Spiritus sancti, sed sub his signis visibilis, inuisibilis, inuisibiliter illabebatur. Adduntur autem hæc visibilia signa, quibus Spiritus sancti prædicantiumque proprietates significentur, puta ut Apostoli significarentur legem igneam, id est, charitate ardentem, igneo corde, & feruente spiritu, linguis quoque Dei amore ignitis ad accendendos alios prædicare. Et repleti sunt omnes Spiritu sancto. Non dubium est ante quod hanc horam plenos fuisse Spiritu sancto Apostolos. Quapropter intelligendus est Spiritus sanctus non modo cecepisse Apostolorum credentiumque fieri inhabitator, nec sua dona nunc inchoasse, sed multiplicasse, auxisse atque cumulasse. Impleri quippe Spiritu sancto, ceperunt loqui varijs linguis, & omnium gentium idiomata proferre, intelligereque quomodo illos non docuerat ars, aut vsus aut studium, sed quomodo Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Habitabant autem tunc in Hierusalem viri nonnulli religiosi, hoc est, pijs ac Deo deuoti. Iudæorum enim multi ex omni penè natione quæ sub cælo est, qui olim ex Israel & Iuda in captiuitatem abducti fuerant, & in Assyrios, in Medos, in Chaldæam, in Aegyptum, in alias quonque nationes translati. Hi autem nonnulli saltem ex ipsorum posteritate nati redierunt Hierusalem, regis Persarum Cyri facultate sibi redeundi accepta, vbi veri Dei erat templum ac cultus, & pro deuotione ibi habitauerunt. Facta autem hac voce, vel Apostolorum loquentium varijs linguis mirabiliter resonante: aut facta hac voce, hoc est, sono spiritus v. vehemens, qui circa templum audiebatur, conuenit multitudo vndique accurrens, & mente turbata est, ac admirans in stuporem veris, quoniam audiebatur vniuersis lingue sua illos loquentes. Apostoli enim vna Hebræa (quamuis omnium callerent donante Spiritu sancto linguas) loquebantur: quæ tamè in singulorum auribus iuxta modum patrij sui idiomatis sonabat. Vno itaque Apostolo loquente linguam Hebræam, putabant singuli illos sua propria lingua loqui, quia ita suis hæc auribus insonabat ut propria. Scrupabant autem omnes & mirabantur colloquentes. Noane omnes hi qui colloquuntur, puta Apostoli Galilæi sunt? Et quomodo illis loquentibus vniuersis vnusquisque linguam nostram in qua nati sumus? Videlicet Parthi &

Medi.

Mædi & Elamitæ, ex regione Elam sic dicti. Et qui habitant Mesopotamiam, Iudæam, qui scilicet de tribu erant Iudæ aut Benjamin. Cappadociam, Pontum & Asiam, Aegyptum & partes Libyæ, quæ est circa Cyrenen, & ad terram Romani, Iudæi quoque sic nati, & Profelyti, id est, ex alia natione, hoc est, ex Gentibus ad Iudaismum conuersi. Cretes quoque & Arabes, audiuimus eos loquentes nostris linguis magna ac mira opera Dei, puta Christi resurrectionem gloriosam, ascensionem. Circa harum autem Gentium nationum quæ aut distinctiones, aut situs terrarum præter nomina hic præteritum dum iudicauimus, quia nulla inde vobis sequitur utilitas, tamen si vos docerem quæ hæc illave regio foret. Nam cum omnia audissetis, nihil audissetis, nihil quod edificaret, reciperetis. Hoc igitur satis sit dictum, quod totum intelligatis, nempe: ex omnibus, hoc est, ex valde multis variarum linguarum nationibus viros ibi adfuisse, qui dum Apostolos audirent, suis illis, hoc est, auditorum linguis quas intelligebant, putabant locutos fuisse, puta vt Parthi Parthicam, Mædi linguam Mædorum, Mesopotamii illius populi se audire putarent linguam. Quod quomodo fieret, ignorantes suspcebant.

EXEGESIS EVANGELII IN SOLENNITATE Pentecostes, Joannis XIII.

In vltima cena quam cum discipulis suis Dominus seruauit, cum diceret hæc verba: *Adhuc modicum, & mundus me non videt: vos autem videtis* Ioan. 14. me (loquebatur autem de visione fidei, & cognitione diuinorum) quia ego *vos viuatis*, vita scilicet gratiæ & supernaturali, quæ vita mundo, id est, amatoribus & filiis huius mundi deest, nec inuenitur ab eis. In illo die (inquit) vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, & vos in me & ego in vobis. Hoc erat futurum post receptionem Spiritus sancti, cuius virtute Lucæ 24. induci, tantaque plenitudine charitatis confirmati fuerunt, Christoque uniti, vt ab eodem haudquaquam poterant excidere. Tunc enim cognouerunt Christum, quia eiusdem, vt ante dixi, potestatis esset cum Patre, & semper secum maneret. Vbi, inquit, aut vnde eum cognouerunt? Inde certè, quod vbi Apostoli cognouerint Christum glorificatū. continuam eius sentirent auxiliorum presentiam, viderent suos inimicos reprimi, se florere signis & virtutibus, audenterque Christo testimonium ferre, per suam prædicationem indices plures ad Christum conuertere, & inter nullas molestias sese contristari, hæc certissima diuinæ presentia erant indicia. Hæc verba audiens Iudas, non ille Ischariotes, sed Christi consobrinus ex humilitate admiratus causam, quare discipulis tantum suis se Dominus Ioan. 14. manifestaturus, non mundo, Dominum interrogauit, dicens: *Domine, quid factum est, id est, quæ est causa, qui a manifestaturus es tuis, in nobis, & non mundo?* Christus autem causam diciturus huius manifestationis, quare discipuli discernantur à mundo, infert quod sequitur Euangelium.

Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum.

Vt ante dixi, cum Iudas Thadæus quare mundo se non esset manifestaturus,

turus, sed Apostolis tantum (quamuis non vt Iudas putabat, de Apostolis tantum Iesus loqueretur, sed de omnibus in se credentibus) respondit dilectionem esse causam, vt sequentia indicant verba, quam mundus non habens, Christum videre non potest. Dicit igitur: Si quis diligit me, sermonem meum seruat. Si quis diligit me dilectione supernaturali & infusa, quæ est charitas, sermonem meum, id est, Euangelicam eruditionem retinebit memoria, vt sciat, velit, implere quæ studeat voluntatem meam. Qui enim alium diligit, voluntatem suam illius conformat voluntati. Propterea paulo ante hæc verba presentis Euangelij dixit: *Qui habet mandata mea & seruat ea, hic est qui diligit me.*

Ioan. 14.

Opera bona damnari ab hæreticis contra præceptum Christi.

Prover. 7.
1. Iuan. 5.

Vide quam apertè loquitur Christus contra hæreticos, qui bona opera damnant aut nullius esse momenti perhibent, cum dicat eum, qui sua seruerit mandata, esse qui diligit se. Seruare autem mandata Dei, quæ bona, opera ne sint bona? Si bona, ergo sunt necessaria. Omni igitur vigilantia Dei sunt mandata obseruanda. Scriptum namque est: *Serua mandata Dei & legem quam pupillam oculi tui.* Non igitur diligamus lingua, sed opere & veritate. Et Pater meus diligit eum. Quem diligit Filius, diligit & Pater & Spiritus sanctus. Et qui diligit vnâ in Trinitate personam, totam diligit beatissimam Trinitatem. De dilectione autem hic Christus loquitur prædestinatorum, quos omni tempore & semper diligit Deus, etiam dum in peccatis sunt (vult enim eis bona tam gratiæ quam gloriæ) secundum prædestinationis intuitum: quando autem conuertuntur & ipsum quoque diligunt, diligit eos, impendens eis dilectionis beneficia atque effectum.

Et ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.

Pater & Filius qui ad nos veniant.
Augustin.

Ad nos diuinæ personæ veniunt, cum nouum in nobis operantur gratiarum facientis effectum. Veniunt ad nos, vt verbis vtat Augustini, subueniendo: venimus nos ad illas obediendo. Veniunt illuminando venimus nos intuendo. Veniunt impellendo, venimus nos cupiendo. Obserua quod licet Pater & Filius tantum nominetur, non tamen excluditur hic Spiritus sanctus, tamen, vt dixi, nulla ipsius hic mentio fiat, quia nominato Patre & Filio, necesse est etiam intelligi Spiritum sanctum. Et mansionem apud eum faciemus, id est, morabimur ac manebimus apud illum. Neque enim apud omnes manet, ad quoscunque venerit Deus. Nam vt beatus Gregorius ait, in quorundam cordibus venit, & mansionem non facit, quia per compunctionem quidem respectum Dei percipiunt, sed tentationis tempore hoc ipsum quod compuncti fuerant, obliuiscuntur: sic quæ ad perpetranda peccata redeunt, ac si hæc minimè planxissent. Ille autem verè amat, cuius mentem delectatio praua ex consensu non superat.

Gregor.

Deus vni primò ad mentem hominis veniat.

Aduertendum tamen hic est, quia ad eum qui diligit Deum & Christi sermones seruat, dicitur Deus venire, hoc non intelligi debere de primo aduentu Dei, quo ex peccatore iustificatur homo, quia hoc modo non venit ad diligentes. Nemo enim ad Deum nondum conuersus Deum diligit. Primus ergo eius aduentus, quo impium & peccatorem ad vitam suscitauit, non est venire ad diligentes, sed ad non diligentes. Nemo enim prior diligit Deum, imò nemo potest diligere Deum (quod est iustificari).

VI

nisi prius in eius mentem tota Trinitas venerit. Non ergo ad eum venit aut diligit, qui suos sermones seruat, primo scilicet aduentu, quo peccatorem in gratiam recipit, quia illo venit aduentu in hominem, antequam diligit homo, & suo aduentu facit ut diligat homo: sed quando dicit: Ad eum veniemus, hoc est intelligendum de eo in quem iam ante venit, in quo iam est, quem etiam fecit ut diligeret in illum, propterea quia iam diligit, cum Patre veniet, & mansionem faciet, hoc est, diligentem se potioribus bonis cumulabit. Sic Spiritus sanctus hodie in discipulos venisse dicitur, in quibus ante fuit, propter plurimum donorum cumulationem, quibus ante praxiti non fuerant, & nunc illis implebantur.

Qui non diligit me, sermones meos non seruat. Et sermonem quem audistis non est meus, sed eius qui misit me Patris.

Sermonem Christi seruare, est illum diligere, reuereri, meditari, non in memoria tantum tenere, sed vita ac moribus hunc exprimere: puta ut in tua vita, ut in opere tuo ac veritate, atque adeo ut re ipsa ostendas, quam profunde in cor tuum Dei intrauerit sermo, quamque menti tuæ ille tenaciter hæreat. Lutherani Dei sermonem probe seruant, ut disputent, ut citent in prædicatione, sed in vita eorum ac opere sermo Dei longè est ab eis. Nihil enim in eis ibi est Euangelicum. Et sermonem quem audistis, non est meus, id est, non est à me secundùm id, quod homo sum: sed eius qui misit me Patris, hoc est, illum à Patre meo nascendo accepi. Ostendit satis hic probationem dilectionis exhibitionem esse operum. Nam ut Gregorius ait: *Unusquisque vestrum si requiratur an diligit Deum tota fiducia & secure mente dicit: Diligo. In ipso autem lectionis exordio audistis, quid veritas sit exhibitio operis.* *Gregor. Probatio dilectionis ut sit exhibitio operis.* *Qui dicit, quia diligo Deum & mandat a eiu non custodit, mendax est.* *Amor enim Dei nunquam est ociosus, ut Gregorius ait: Operatur enim magna si est. Quod si operari renuit, amor non est.* *Gregor.*

Hæc locutus sum vobis, apud vos manens. Paracletus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quæcunque dixerò vobis.

Hæc, inquit, quæ hætenus docui vos, locutus sum vobiscum corporaliter acque visibiliter vobiscum manens. Nam quod supra dixit: Ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus, non de corporali & externa, sed interna & spiritali mansionem intelligitur. Hæc locutus sum vobiscum manens, quorum nunc plenam non potestis omnium accipere cognitionem, quia ad hoc minimè estis idonei: expedit propterea vobis ut hinc recedam, & paracletum vobis mittam. Paracletus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, scilicet quæ vobis ad salutem sunt necessaria, & ea quæ docendis per vos sunt necessaria. Et quæcunque dixerò, id est, quæcunque à vobis fieri postulauerò, quæ vel

GGG 3 modo

modo dico vel dixi, & tempore opportuno vt ita faciatis, postulauero, suggereret, id est, ad memoriam reducet vobis. Nisi enim intus sit qui doceat, frustra admonetur doctor, qui instruat foris.

Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis. Non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum neque formidet.

Pacem relinquo vobis, id est vnionem & tranquillitatem animorum. Pacem meam do vobis, id est, dabo vobis. Loquitur enim de pace beatorum, quæ iam erat in Christo, cuiusmodi nemo alius hanc pacem habuit viuens super terram. Aut ita: Pacem relinquo vobis cordis abiturus ad Patrem, pacem meam quam ego iam habeo nec vnquam amitto, do, id est, dabo vobis, vos adducturus ad Patrem. Quod vt intelligerent, addit: Non quomodo mundus dat, ego do vobis, hoc est, non carnalem pacem, quæ est nullam sentire molestiam, do vobis, sed meam pacem, quæ est ex nulla temporali molestia perturbari. Illam autem pacem cælestem, quæ est nihil discordiæ in anima sentire, omnia quæ in nobis sunt, perfecte subdi Deo, plenè impleri Deo, plenè absorberi Deo, ad nihil quæ aliud extra illum moueri, in futura patria habebimus. Porro in hac vita pax pectoris est quædam tranquillitas ordinis, vt caro subiecta sit spiritui, sensualitas rationi, & ratio Deo. Idcirco anima quæ ab ægritudine passionum non est libera, non habet tranquillitatem pacis: sed de pace plus aut minus habet, quanto se didicerit mortificare ac vincere. Non turbetur cor vestrum neque formidet à perturbationibus mundi, aduersitatibusquæ vobis occurrentibus.

Audistis, quia ego dixi vobis: Vado & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis vtique, quia vado ad Patrem, quia Pater maior me est. Et nunc dixi vobis priusquam fiat, vt cum factum fuerit credatis.

Audistis ex me ante hac sæpius, quia vado & venio: abiens quidem hinc, nec tamen vos relinquens. Vado igitur per passionem à vobis ex hoc mundo, vt non appaream vobis deinceps in hac mortali ac visibili specie, & venio ad vos. Non ita tamen vado, vt vos relinquam omnino, & visitatione mea vos destituam, sed inuisam vos sæpius. Si diligeretis me amore veræ amicitie, perfecte & spirituali, gauderetis vtique, id est, gratularem mihi propter glorificationem corporis mei, quia vado ad Patrem, vnde iuxta humanitatem nouo modo gaudebo per ascensionem & sessionem meam ad dexteram Patris: quia Pater maior me est, non quatenus diuinitatem, sed quantum humanitatem meam atinet. Et nunc dixi vobis, priusquam fiat, quod mihi futurum scio in passione & resurrectione: vt cum factum fuerit, credatis. Non ea tantum quæ videtis, credatis facta, sed per hæc quæ prædixi vobis futura, & postea videbitis impleta, credatis me veracem, Christum & Dei Filium.

Iam non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps huius mundi & in me non habet quicquam.

Erit

Pax mundi
quæ sit.Pax cælestis
quæ.Pax pectoris
quæ sit.

VI

Estis tristes, estis perturbati, & propterea inepti ad retinendum: idcirco iam non multa loquar vobiscum: tempus enim non finit ut diu loquar. Si quidem non longè abest ut rapiar à vobis ad mortem. Venit enim princeps mundi huius, non creator aut factor, sed hominum mundanorum ac prauorum dominator, instigator & rector. Ipse enim, quomodo scriptum est, rex est super omnes filios superbiæ. Venerat autem diabolus, Christo hoc loquente, ad cor Iudæ, ut traderet Christum, ad Iudæos quoque ut illum occiderent. Volunt quoque nonnulli Christum ubi in deserto tentatus vicit diabolum, etiam postea non vsque quaque caruisse tentatione diaboli, quin postea quoque an Christus foret, diabolus illum tentauerit, præsertim cum de illo scriptum legatur: Et consummata omni tentatione diabolus recessit ab eo ad tempus, Sed in me non habet quicquam, utpote peccatum nullum in me inueniens. Non ergo moriar propter peccatum, cui debetur mors, nec quasi ex debito mortis.

Princeps huius mundi ut dicitur sit diabolus. Iob 41. Lucæ 22. Ioan. 13. Math. 4.

Lucæ 4.

Sed ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem. Et sicut mādātum dedit mihi Pater, sic facio.

Non, inquam, moriar, ut qui sententiam in se habet mortis à Deo propter præuaricationem hominis latam. Nihil enim in me prorsus habet inimicus. Quapropter nemo etiam tollit animam meam, sed ego vltro ponam eam in mortem. Quare igitur morieris? Ideo ego moriar, & hoc inde sequitur, ut agnoscat mundus, quia diligo Patrem: & hoc adeo ut ex eius dilectione, & pro eius voluntate me ipsum dem in mortem, quo illi obediens inueniar. Hoc est, ut sicut mādātum dedit mihi Pater, sic facio. Obserua autem hic in præsentī Euangelio, tria potissimum promitti, quæ Dei maximè desiderant serui. Primum est Dei amor, quem nobis promittit, cum Spiritum promittit sanctum, qui est amor Patris & Filij. Qui enim Spiritum sanctum recipit quomodo non simul Dei recipiet amorem?

Ioan. 16.

Tria in hoc euangelio promitti necesse tria omnibus.

Ad Spiritus sancti receptionem necessaria quæ.

Gregor.

Tria quæ odit spiritus sanctus.

Sapient.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

II.

Ut verò Spiritum sanctum recipiamus, primo necesse est, ut habitationem ei exhibeamus mundam ac sanctam. Quid enim faciemus minus Deo, quam quod homini solemus potentē facere? Magnō enim aliquo ad nos veniente homine mortali, mundamus ante eius ingressum domum, & inde quicquid illum posset offendere, eijcimus, quicquid foedum apparet, regendo ornamus. Tergat igitur sordes prauī operis, qui Deo præparat domum mentis. Sunt autem tria quæ odit Spiritus sanctus, quæ operæprecium est ubi in nobis si Spiritum sanctum desideramus, non inueniantur. Primum est duplicitas, dolus ac simulatio, quæ in vnum tendunt. Ibi enim dicit veritas, ubi aliqua harum est pestium. Scriptū enim est: Spiritus sanctus disciplina effugiet fictum. Secundo, odit carnalitatē cum suis omnibus obsecrationibus. Non enim nisi munditiam flagitat. Et propterea sequitur: Et auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu. Si à cogitationibus recedit oculos, quomodo habitabit cum immundis? Mundum igitur & sanctum ei faciamus locum oportet. Tertium est quod detestatur, peccatum, sicut scriptum est: In maleuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdolo peccati. Et iterum: Spiritus sanctus corripitur, id est, expelletur à superuacua mente iniquitate. Secundo, ad Spiritus sancti receptionem necessaria est, pro-

GGG 4. fun.

- Eccl. 1. fundissima humiliatio. Hac enim sola honoratur. Vnde scriptum est: *Magna potentia Dei solus & ab humilibus honoratur*. Et alibi: *Super quem requiescet spiritus meus, n. si super humilem & quietum, & tremens sermones meos?* Quamobrem non incongrue Psalmista dicit: *Qui emittis fontes in conuallibus*, hoc est, fluentia gratiarum in cordibus emittis humilium. Inde etiam hoc intelligitur: *Spiritus Domini ferebatur super aquas*, id est, super corda mollia ac manucta. Contra verò principi huius mundi diabolo antiquo serpenti dictum est: *Super terram gradieris*, id est, in hominibus terrenis atque rebus caducis tantum deditis requiesces, qui cibi tui erunt, quia terram comedes. Superbos quoque inhabitat quam libenter, quandoquidem rex est super omnes filios superbiae. Idcirco vocatur à Paulo princeps aeris huius. Omnes enim superbi nihil sunt, sed tantum vt vter vento ac aere inflati sunt. Tertio ad receptionem Spiritus sancti necessaria est pax & tranquillitas mentis. Siquidem *in pace factus est locus eius*. Secundum quod Dei seruis desideratum hic promittit, est quod Dei amor in illis maneat, quam dicit: *Et mansorem apud eum faciemus*. Queris fortasse, quomodo Dei seruabis amorem? Vide quomodo ignis naturalis seruatur, ne extinguatur, pari modo tibi ignem Spiritus sancti conseruari necesse est. Nam ignis materialis primo conseruatur absconditus atque obuolutus cinere. Hoc modo amor Dei, seu ignis Spiritus sancti, mortis memoria & compunctionis exercitijs est abscondendus. Decet enim amantem feruido amore interdum redire ad sui cognitionem ad meditantiam suae conditionis vilitatem, ingratitudinem & mortalitatem: quo alio iterum tempore in sublime feruentiores amoris flammam emittat. Secundo, seruatur & nutritur per lignorum appositionem. Hoc modo Dei amor in nobis nutritur per bonorum operum multiplicationem. Hac enim opera bona dico, quae ex charitate generantur, quae amoris diuini flamma accendit. Quae quanto sunt frequentata & plura tanto Dei amor magis ignescit. Tertio ignis seruatur excitatur, renouaturque per flatum. Pari modo ignis, id est, feruor diuini amoris duobus modis sufflatur, atque ad maiorem incendij vim excitatur. Primo per desideria sancta. Desideria enim sancta atque continua nihil aliud sunt amori, quam follis igni. Vnde Ecclesiastes: *Si sufflaueris, quasi ignis ardebit*. Secundo, inflammatur hic ignis, crescitque per Christi insufflationem, hoc est per copiosorem collationem amoris sui. De hac insufflatione legimus in die Paschae, quod foribus clausis ad discipulos intrauerit, atque eis insufflauerit, & dixerit: *Accipite Spiritum sanctum*. Tertium est quod Dei serui vehementer desiderant, scire scilicet, an Dei habeant amorem, hoc est, an sint in Dei gratia, aut statu salutis. Quod cum nemini scire possibile sit, sed absconditum cunctis atque incertum, hic tamen signum dat, quo facilius fieri potest coniectura, maiorque spes haberi, Dei nos habere amorem, si hoc in nobis inuenerimus signum. Dicit enim Dominus: *Si quis diligit me sermonem meum seruabit*. Quod vnusquisque in se an inueniat, discutiat se. Quia si non inuenerit, certus potest esse se Dei non habere amorem, quamuis incertus maneat, tamen inuenerit, consolationem tamen spem hanc habet, se esse in Dei amore. Sunt tamen alia quoque signa praesentia Spiritus sancti, si recolere volumus, quibus speciebus super Christum appa-

Tres species
in quibus ap-

parus

VI

paruerit Spiritus sanctus. Prima est species nubis lucidæ, in qua Spiritus sanctus se manifestauit super Iesum in eius transfiguratione. Nubes autem in se continet aquæ guttas stillantes. Quo significatur compunctio, lachrymarumque vel pro peccatis, vel ex amore Dei profluuium & distillatio. Secunda est species columbæ super Christo baptizato, in qua Spiritus sanctus apparuit: qua significatur innocentia ac simplicitas, dolo ac felle carens, viuientis in iustitia, æquitate ac charitate ad omnes homines. Tertia est species ignis, in qua hodie super discipulos apparuit. Qua significatur feruida supernorum appetitio (ignis enim semper tendit sursum) quæ in homine esse non potest, nisi simul ibi quoque sit temporalium mundanarumque rerum contemptus. Dominus noster Iesus Christus sua nos gratia visitet, nobiscum maneat, nosque in sua charitate non solum roborer, sed & confirmet. Qui cum Patre & Spiritu sancto est benedictus in secula, Amen.

paruerit Spiritus sanctus mystice quod.

I.

Matth. 17.

Marc. 9.

Luce. 9.

II.

Matth. 3.

Marc. 1.

Ioan. 1.

III.

Actor. 5.

SERMO DE EADEM DOMINICA.

Cuiusmodi debet esse preparatio, cuiusmodi hospitium quod dignetur Spiritus sanctus.

Accipietis virtutem Spiritus sancti, superuenientis in vos. Actor. I. Sublimia atque acuta de Spiritu sancto inuestigare aut loqui, vobis quidem (vt reor) generaret audiendi fastidium, meum verò etiam excederet ingenium. Hoc magis nostri debet esse studij, Spiritum sanctum recipere, quam subtiliter de eo disputare. Ad quod cum etiam non fuerit necessario nostra impendenda instructio, non inutiliter tamen fit exhortatio. Itaque non docentis, sed cohortantis partes acturi, auscultemus quid nobis promittatur. *Accipietis virtutem Spiritus sancti superuenientis in vos.* Promissum Spiritum sanctum charissimi, in discipulorum corda hodie Dominus infudit. Et quod olim discipulis, hoc quotidie vsque ad consummationem seculi facit credentibus. Proinde, quisquis sanctum desiderat Spiritum, mundet & paret ei habitaculum: quandoquidem sic amat Spiritus mundus atque cor mundum: cuius delitiæ sunt esse cum filijs hominum. Expellat omne peccatum, & quicquid illi nouerit displicere abijciat. Colligat animi sui vires omnes, & cogitationes curasque rerum mundanarum, præsertim inutilium abigat, purificet affectus, & se quanto potuerit studio, gratum Domino hospitium exhibere contendat. Potest autem dignè parationis similitudo accipi ab his, quæ videmus circa terreni alicuius hospitis magni susceptionem fieri, qui quanto est potentior, quanto nobilior, quanto dignior, tanto maiori cura, tantoque nobilius, mundius, ac speciosius ei paratur hospitium. Placet Domino terreno, illucque libenter diuertit vbi eius aduentus vehementer desideratur, vbi inuitatur crebrius, vbi accessus ipsius vigilanter obseruatur, vbi occurrentibus multis passim hilariter excipitur, vbi denique monitis eius obtemperatur: & postremo vbi in pace, tranquillitate ac reuerentia magna susceptus colitur. Expedi tibi o anima, quæ sponsa vis esse Dei, vt talem sponsum hospitem ad te venientem dignè suscipias, eius aduentum seruentibus suspirijs desideres, crebris

Actor. 1. 2.

Spiritus sanctus quid in nobis potissimum amet. Prou. 2.

Spiritus sancti aduentum desiderant quomodo se prepararet.

HHH auncijs

Hospitium
quoniam Spi-
ritui sancto
paretur.

Custodes duo
ad cordis
portam po-
nendi qui sunt.

2. Reg. 4.

Ostia triti-
cum purgans
& obdormi-
ens mystice
quid.

Isbofeth
quid inter-
preteur.

Mort. 13.
Apoc. 3.

nuncijs inuites, domus tuæ familiam probe insituas, quæ cuncta boni ho-
piti iura obseruet, ne quod tanti hospitis oculos queat offendere, intra te
reperiatur. Principio tibi necessarium est, vt hospitem hunc ardentem de-
sideres. Huius desiderij manifestandi gratia, aut potius exercendi duos mit-
tas nuncios, scilicet humilitatem, hoc est, propriæ vilitatis cognitionem, &
orationem ad eum inuitandum. Porro ad cordis tui portam duos consti-
tuas custodes, qui hospitis huius aduentum obseruent atque aduigilent, vt
præter ipsum alium admittant neminem. Hi sunt circumspectio vigilans,
& discretio prudens. Hi custodiant cor tuum, ne intret quem hospes ille
nolit, ne appareat ibi quod hospes, id est, Spiritus sanctus auersatur, nee-
iam rursus quod diligit ille, excludatur. Siquidem neminem vult ille de
familia sua, hoc est, de virtutibus, bonis inspirationibus, & donis suis ex-
cludi, neminem de hostium, id est, carnis, mundi ac diaboli partibus admit-
ti. Vtrobique si negligentia admissa fuerit, aut non veniet, aut longius, si
præsto fuerit, recedet. Legimus Isbofeth filium Saulis interfectum, pro-
pterea quod ad portam regis suæ ancillam constituerit ostiariam, que som-
no oppressa, locum dedit hostibus latrunculis domum latenter introeun-
di, & regem interficiendi. Sic enim legitur: Venientes filij Remmon Berot-
thitæ, Rechab & Baana ingressi sunt feruente die domum Isbofeth, qui dor-
miebat super stratum suum meridie, & ostiaria domus purgans triticum,
obdormiuit. Ingressi sunt autem domum latenter, assumentes spicas triti-
ci, & percusserunt eum in inguine Rechab & Baana frater eius, & fugerunt.
Quod glossa mystice exponens: Ostiaria inquit, triticum purgat, cum men-
tis custodia discernendo virtutes à vitijs separat: quæ si dormierit, in mor-
tem Domini proprii insidiatores admittit, quia si discretionis sollicitudo
cessauerit, ad interficiendum animum malignis spiritibus iter pandit. Qui
ingressi spicas tollunt, quia bonarum cogitationum germina auferunt, at-
que in inguine feriunt, quia virtutem cordis delectatione carnis occidunt.
In inguine enim ferire, est vitam mentis carnis delectatione perforare.
Non enim Isbofeth inopinata morte succumberet, si non ad ingressum do-
mus mulierem, id est, ad mentis aditum mollem custodiam deputasset.
Fortis enim vigilanti sensus præponi cordis foribus debet, quem nec ne-
gligentia somnus opprimat, nec ignorantia error fallat. Vnde bene Is-
bofeth dicitur, qui custode foemina hostilibus gladijs nudatur. Isbofeth
enim vir confusionis dicitur. Vir confusionis est, qui forti mentis custo-
dia non est munitus, quia dum virtutes se agere æstimat, subintrantia vir-
tia nescientem necant. Tota ergo virtute muniendus est mentis aditus,
ne eam hostes inuadant, & penetrent foramina neglectæ cogitationis. Hæc
ibi. Vnde liquet quam necessarium sit per ignauiam non dormire, per
negligentiam cordis custodiam non deferere, sed velut ad portam vigilan-
tem circumspectionem & prudentem discretionem custodes cordis pone-
re, quæ cogitationes, affectus, omnesque instinctus discernant, & quid ali-
mine cordis propulsandum, quid introducendum sit discernant. Vigilan-
dum est igitur omni tempore, quia & hospes ille qui pro sua bonitate, pro
sua charitatis largitate aduenire dignatur, vel non inuitatus pulsatur: vbi si
neminem se intromittentem aut vigilantem inuenerit, recedit. Fratres
he

VI

heu quam saepe hoc hospite pullante ad nostri cordis ianuam, nemo est qui aperiat, nemo inuenitur domi. Dormit ancilla ostiaria, aut prorsus non est qui portam custodiat constitutus. Pater liber omnibus in cordis hospitium introitus & exitus. Eam ob rem cui soli debuerat seruari hospitium, abscedit, vt pote qui secretum diligit, nectum tui se cogitationum admittet. Sponsus est animae & pra omnibus vult vnus amari. Est aliud praeterea, quod ad hospitium bonum pertinet, videlicet vt parata sit ibi familia ad obsequendum hilariter hospiti nostro de quo loquimur, & de quo canit Ecclesia dulcis hospes animae, illi deuotio sancta expectabunda occurrat, & ad amplectendum eius beneplacitum, omnimodis sese paret. Obedientia quicquid gratum cognouerit exequatur, amor cum hospite familiare ineat colloquium, cuius praesentia vegetatur. Puritas affectionum & intentionum cordis, silentium & pacem, & quietem in vniuersa domo constituent. Consideratio reuerentiam, laus impendat gratiam actionem. Haec est o anima domus tuae familia, quam ad cultum & obsequium sponsi tui instituas. Interim considerandum quoque, quod quamuis multis & miris plerumque modis mentibus illabatur humanis Spiritus sanctus, qui in millia quidem & millia possent distingui, si possent etiam explicari: quippe cuius visitationes adeo sunt occultae, vt ne a nobis quidem saepenumero possint agnosci, tria tamen in Euangelio legimus circa aduentum Spiritus sancti signa visibilia, quibus quomodo animam inuisibiliter ingrediatur, ediscimus. Legimus namque ingentem sonitum, hoc est, quasi quandam tremefactionem. Legimus item linguas igneas, legimus speciem columbae, quibus suae praesentiae aduentum & operationem significauit Spiritus sanctus.

Itaque fratres quoties sentimus tremorem & terrorem cordis super peccatis nostris nondum emendatis, item super iustitia Dei tremenda & inuitabili, super inferni poenis horribilibus, quoties, inquam, corde concutimur, sonitum audimus, quo corda nostra pulsatur Spiritus sanctus: adsit tunc circumspectio vigilans, & intelligat: adsit discretio prudens, & pulsanti aperiat. Occurrat deuotio hilariter, paret se obedientia, & dicat: *Domine, quid me vis facere? Paratum cor meum, paratum cor meum. Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas doce me. Doce me facere voluntatem tuam, quis Deus meus est tu.* Hoc modo ad cor Pauli sanctus Spiritus accedens pulsauit, hunc sonitum Paulus audiuit equo deiectus. Ita complures alij Spiritum sanctum hospitem acceperunt. Quapropter charissimi, quicquid aduersi nobis occurrerit, quicquid corpus molestaerit, quicquid angustiaerit mentem, sit infirmitas, sit exilium, sit captiuitas, sit egestas, senectus aut alia quaeuis calamitas, sonus est magnus, nec parum saluber, quo corda nostra pulsatur Spiritus sanctus, desiderans intromitti. Absit nos ita dormire, vt Spiritus sancti aut nunciorum eius pulsus non audiamus. Absit ita mundi ebrios nos esse amore, vt quid pulsus ille insinuet haud intelligamus. Absit ita obstinatos esse, vt contra pulsantem diuinam prouidentiam nos excitare cupientem, etiam aut murmuremus, aut recalcitremus. Altero modo venit Spiritus sanctus ad cordis nostri hospitium pullans per linguas igneas, vt pote per sacrae lectionis aut praedicationis aut correptionis verba,

Familia spiritualis qui ordinanda.

Signa tria visibilia in quibus venit Spiritus sanctus, quod mystice praecedant.

Act. 2. Ibidem. Matth. 3. Marc. 9. Ioan. 1.

I.

Apoc. 1. Act. 9. Psal. 36. & 107. Gal. 4. Psal. 145. Act. 9.

II.

Linguae igneae quid mystice.

HHH 2 illu-

illuminans mentem iuxta ac inflammans. Hoc modo quam sæpe corda hominum visitet Spiritus sanctus, quam sæpe animos mutet, ad eorum quæ auribus hauriuntur aut mente voluntur, amorem & desiderium inuitans, testantur omnes historiae tum canonicae, tum aliae sacrae. Verum quam graui plerumque somno hospitij nostri familia omnis dormiret, hinc liquet, quod non sine grandi moerore ac tædio animi nonnunquam spiritualia audimus. Frigida enim tunc nobis est tam lectio quam aliena prædicatio, ac veluti fabula auditur, quicquid contigerit audiri. Tertio, ad quorundam venit hospitium Spiritus sanctus in specie, id est, in similitudine columbae, emolliens eos beneficijs & prosperitatibus temporalibus, veluti blanditijs quibusdam ad sui amorem alliciens, nihilquæ felleum, nihil austerum obijciens, sed benignum se exhibens, & secum faciens omnia suaui ac tranquilla. Hoc modo per multi præuenti benedictionibus dulcedinis innocentius perstiterunt, multi etiam ex facinorosis actibus ad correctiorem vitam sanctimoniamquæ redierunt. Sic cuiusdam, vt legitur, Ecclesiastico non admodum laudatæ vitæ tessera ludenti, oblata fuit canonica ipsius electio ad Episcopatum. Qui semetipsum erubescens, & diuinam erga se bonitatem stupens, adeo est compunctus, adeo in alterum virum ilico mutatus, vt non sine grandi cunctorum admiratione, qualem huius officij dignitas posecebat, episcopum integerrimum præstaret. Alteri non minus lubrico dum insinuaretur eius electio ad Episcopatum, adeo diuinam admiratus est bonitatem, adeo se conuertit ad Deum, vt relicto mundo relictisque omnibus, cœnobicam assumeret religionem.

III.
Columba
species vti in
h. uet Spiritu
sanctū.

Psalm. 10.

Spiritu sancto
vt aperiendum
hospitiū cordis.

Ioan. 10.
Apoc. 3.

Spiritus sanctus
quinam detestatur.
Sapient. 1.
Ioan. 4. 5.
& 6.

Itaque charissimi emundemus hospitium Spiritui sancto dedicandum, vigilemus ad tanti hospitis aduentum. Pulsat caro & aperimus, pulsat mundus & vigiles occurrimus, pulsat & ingredi tentat inimicus & consentimus, pulsat Spiritus sanctus, & desides sumus? Vult se nobis donare Deus & dissimulamus, imo contemnimus, quia vilissima ei antefereamus, & immunda terrenaquæ plus amamus. Dixi iam quomodo triplici pulsat modo. Bonæ eius inspirationes sunt pulsus ad ostium cordis, quæ interdum sine exteriori euidenti immutatione aut signo infunduntur, quomodo solo flatu, aut vt textus habet, insufflatione Christi, super discipulos legitimus Spiritum sanctum illis datum. Cæterum sunt qui iam aperierunt, qui introdixerunt, qui hospitem habent Spiritum sanctum secum cœnantem. His magnopere curandum est vt retineant, non aliud amittant, cum quo ipse nihil habeat commercij. Siquidem simplex est, purus & sanctus, ideo disciplinæ effugit fictum, & aufert se à cogitationibus quæ sunt sine intellectu. Detestatur mendacium, vt pote Spiritus veritatis, discordiam non sustinet, vt pote Spiritus pacis, fugatur odio Spiritus charitatis, expellatur quodcunque mortali peccato, vt pote Spiritus sinceritatis, & sanctitatis. Qui vtinam regat & dirigat nos, & ad gaudia perennitatis introducat, Amen.